

29.10.2025

VN/29367/2025

Erityisasiantuntija Antti Wemberg

Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi ilmanlaadusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1 Pääasiallinen sisältö

Valtioneuvoston asetus ilmanlaadusta 79/2017, ehdotetaan muutettavaksi. Asetuksen muutoksella otetaan huomioon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (jäljempänä *ELY-keskus*) toimintojen siirtyminen aluehallintouudistuksessa.

2 Yleisperustelut

2.1. Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan valtion aluehallintoa uudistetaan. Hallitusohjelman mukaan tämä tarkoittaa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, jäljempänä myös Valvira, aluehallintovirastot, jäljempänä myös AVI, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, jäljempänä myös ELY-keskus, Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Viraston pääasiallinen ohjausvastuu osoitetaan valtiovarainministeriölle. Virastolla on valtakunnallinen toimivalta. ELY-keskusten osalta monialainen valtion aluehallinto kootaan nykyistä vahvemmille alueille elinvoimakeskuksiin. Hallitusohjelman mukaan lainsäädäntöä valmistellaan siten, että uusi monialainen virasto ja elinvoimakeskukset käynnistävät toimintansa lähtökohtaisesti vuoden 2025 aikana, mutta viimeistään vuoden 2026 alusta.

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025) annettiin eduskunnalle 13.3.2025. Esityksessä ehdotettiin säädettäväksi laki Lupa- ja valvontavirastosta, laki elinvoimakeskuksista sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksesta ja laki Ahvenanmaan valtionvirastosta. Lakiehdotus sisälsi säännökset virastojen organisaatiosta, johtamisesta, tulosohtajuksesta ja hallinnon järjestämisestä. Eduskunta hyväksyi esityksen 18.6.2025.

Tällä ehdotuksella on tarkoitus tehdä valtion aluehallintouudistuksesta johtuvat tekniset muutokset valtioneuvoston asetukseen ilmanlaadusta, jossa viitataan lakkautettaviin ELY-keskuksiin. Ehdotuksella muutettaisiin viranomaisten nimet vastaamaan uusien perustettavien tai nimeään vaihtavien virastojen nimiä.

2.2. Nykytila

Ilmanlaadun asetuksella on toimeenpantu komission direktiivi 2008/50/EY ilmanlaadusta ja sen parantamisesta. Direktiivi on myöhemmin uudelleen laadittu ja annettu 23 päivänä lokakuuta 2024 (EU) 2024/2881. Uudelleen laaditun direktiivin kansallinen toimeenpano on parhaillaan käynnissä ja direktiivin muutokset on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä kahden vuoden kuluessa sen voimaantulosta.

Asetuksessa ilmanlaadusta on säädetty viranomaisista ja niiden tehtävistä ilmanlaadun seurannassa. Nykyiset ilmanlaadun seuranta-alueet on nimetty ELY-keskusten mukaisesti. Ilmanlaadun seuranta-alueet nimetään tässä ehdotuksessa uudella tavalla ELY-keskusten sijaan maakuntien alueiden avulla, koska Lupa- ja valvontaviraston toimialueena on koko Suomi. Ilmanlaadun seuranta-alueita on asetuksessa useita tarkasteltavien ilmansaasteiden mukaan sekä kasvillisuuden ja ekosysteemin suojelemiseksi.

Seuranta-alueiden rajat säilyvät uudesta nimeämisestä huolimatta nykyisellään, koska ELY-keskusten toimialueet noudattavat maakuntarajoja. Seuranta-alueiden lukumäärä ja koko perustuvat ilmanlaadusta annetun direktiivin vaatimuksiin ja Suomessa on sovellettu ELY-keskusten toimialueita tähän tarkoitukseen. Ehdotuksen mukaisena muutoksesta ei aiheudu maakunnille uusia tehtäviä, sillä ilmanlaatuasetuksessa tehtävät kohdistuvat kuntiin, Lupa- ja valvontavirastoon sekä Ilmatieteenlaitokseen.

2.3. Keskeiset ehdotukset

Voimassa olevan asetuksen 1 § ja 4–22 § eivät muutu.

2.4. Säännöskohtaiset perustelut

2 §. Määritelmät. Muutetaan määritelmä 13) siten, että seuranta-alueella tarkoitetaan aluetta, joka muodostuu yhden tai useamman maakunnan mukaan. Muutoksen seurauksena seuranta-alueet eivät muutu, mutta maakuntien mukaan nimeämällä alueiden rajausta on yksikäsitteinen, eikä muuta kuvausta alueista tarvita. Mahdolliset muutokset maakuntien alueissa muuttavat seuranta-alueita samalla periaatteella, kuin ne ovat muuttuneet ELY-keskusten mukaan nimettyinä nykyisin.

3 §. Viranomaiset ja niiden tehtävät ilmanlaadun seurannassa. Muutetaan 2 momentti siten, että nimi Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus korvataan Lupa- ja valvontavirastolla.

Liite 1. Ilmanlaadun seuranta-alueet. Nykyiset ilmanlaadun seuranta-alueet on nimetty ELY-keskusten mukaisesti. Ilmanlaadun seuranta-alueet nimetään poistamalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus seuranta-alueen nimestä. Jotta seuranta-alueet eivät muuttuisi tämän ehdotuksen seurauksena, alueet on nimetty yhden tai useamman maakunnan mukaisesti. Esimerkiksi Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen seuranta-alue vastaa Kanta- ja Päijät-Hämeen aluetta.

3 Ehdotuksen pääasialliset vaikutukset

Asetusmuutokset ovat teknisluonteisia. Niillä ei ole tunnistettu olevan itsenäisiä vaikutuksia, sillä muutokset noudattavat valtion aluehallintouudistuksessa vahvistettujen lakien mukaisia viranomaisratkaisuja. Valtion aluehallintouudistuksen vaikutukset on arvioitu hallituksen esityksessä HE 13/2025 vp.

Asetuksen muuttaminen ei muuttaisi asetuksen mukaisia viranomaisten vastuita tai roolia.

4 Ehdotuksen valmistelu ja lausuntopalaute

Ehdotusta on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä. Asetusmuutosehdotus ei ole ollut lausuntokierroksella, koska muutokset noudattavat valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä vahvistettujen lakien mukaisia viranomaisen tehtäviä. Asetukseen ei tehdä sisällöllisiä muutoksia, vaan vain tekniset virastojen nimien muutoksista johtuvat korjaukset.

5 Asetuksen voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026.